

De trek van de kolgans in West-Europa

(Onderzoek in samenwerking met RIVON en IWRB)

De oproepen tot medewerking aan het trekonderzoek van de *kolgans* zijn niet onbeantwoord gebleven. De gegevens hopen we later te verwerken in een artikel over het voorkomen van deze ganzensoort. We zouden echter ook de komende winters nog graag op de steun willen rekenen van een aantal medewerkers. In één jaar is namelijk geen volledig beeld te krijgen. Wel laten we nu vast zien wat het onderzoek heeft opgeleverd. Vele waarnemingen werden gedaan in een strook die van noordoost naar zuidwest over ons land loopt. De volgende waarnemingsplaatsen liggen o.m. in deze strook: Groningen, Langezwaag, Ens, Ede, Veenendaal, Bussum, Bilthoven, Utrecht, Culemborg en Vreeswijk. Echter ook buiten deze „trekbaan” werden *kolganzen* waargenomen: Texel, Oostwoud, Amsterdam, Alphen a/d Rijn en Den Haag.

Nachtwaarnemingen van roepende *kolganzen* werden vooral gedaan in perioden met maanlicht.

De vliegrichting kon enige malen goed met aantalschommelingen in de pleisterplaatsen vergeleken worden. Het trekverloop blijkt veel gecompliceerder te zijn dan we vermoed hadden. Zo kwam trek naar o. en n.o. niet alleen in maart voor, maar ook begin januari en half februari. Zeer in het kort moet in de winter van 1963-1964 ongeveer het volgende gebeurd zijn:

Door kou en sneeuw in Duitsland en Polen kwamen enige tienduizenden *kolganzen* al tussen half en eind december ons land binnenvallen. Op Nieuwjaar zaten er in Haagsche Beemden bij Etten 25.000. Het landelijke totaal bedroeg toen 35.000. Dit aantal is voor die tijd abnormaal hoog. In de maanlichte nacht van 2 op 3 januari zijn toen 15.000 *kolganzen* uit de Haagsche Beemden verdwenen. In diezelfde nacht werd op Texel een ongekend sterke ganzentrek gehoord. Vermoedelijk waren dat de vogels uit het beemdengebied. Het lijkt niet onmogelijk dat een belangrijk deel van deze trekkers toen naar n.w.-Duits-

land (desnoods zelfs naar Mecklenburg) is teruggekeerd. Deze ganzen zouden dan weer het gebied bereikt hebben, waar ze in deze tijd van het jaar eigenlijk thuishoren. Deze veronderstellingen lijken misschien wel erg speculatief. Niettemin houden we met de mogelijkheid ervan rekening.

Eind januari, begin februari arriveerden voor de tweede maal vele *kolganzen* in ons land. Deze invasie kwam in de periode die daar normaal voor is. Begin februari werden er hier 55.000 *kolganzen* geteld, waarvan 80 pct. in Friesland.

Halverwege deze maand was het aantal verminderd tot 40.000 voor het gehele land. Deze vermindering klopte uitstekend met trek naar n.o., die bij Groningen werd gezien.

Eind februari verlieten opnieuw grote aantallen *kolganzen* het land. Hier en bij Hamburg zag men trek naar o. en n.o. In maart hielden lage temperaturen en oostelijke tot noordelijke winden de wegtrek op. Half maart waren er dan ook nog 28.000 *kolganzen*. Toen het weer op 20 maart omsloeg zette de trek massaal in. Dit bleek uit de aantalsvermindering op een belangrijke Friese pleisterplaats en uit een serie trekwaarnemingen bij Groningen. Na enkele dagen met weinig trek, verlieten de laatste 5000 *kolganzen* Friesland eind maart, begin april. Bij Langezwaag werd deze trek goed gezien. Voor toekomstige medewerkers geven we nog even de punten van onderzoek:

1. Plaats, datum, tijdstip (desnoods deel van de dag).
2. Soort: *kolgans* of gans.
3. Aantal (schattingen ook bruikbaar).
4. Vliegrichting: naar o. of w. enz.

Vedere gegevens, zoals vlieghoogte zijn welkom. Mogen we op uw waarnemingsstaten een onbeschreven kantstrook? Korthedshalve hebben we de namen van de medewerkers hier nog niet genoemd. Nogmaals dank voor alle medewerking.

• Th. Mulder, J. Philippina, Heereweg 413, Lisse.